

Numerisation, dann huet de Minister awer scho wierklech Overture gemaach, datt de legislative Kader, och wat d'Delaien ugeet, soll adaptéiert ginn. An et wier dann och schéi gewiescht, wann een dat hei drastoe gehat hätt.

Fir de Rescht deelen ech d'Meenung vun der Madamm Bernard, oder vum Här Fayot, wat d'Konklusionen ugeet an effektiv wat d'Interpretation ugeet, well dat ass jo den Hauptproblem: déi am Moment existéierend Interpretation vun deenen Dispositionen.

Et ass awer näischt dran, woufir ee ka géint dës Motion sinn. Si léisst Dieren op, an duerfir wärte mer dat hei och matstëmme. Dir hutt verstanen: Dës Motion ass mer méi wéi sympathesch.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci, Här Marc Baum. Ech ginn d'Wuert weider un den Här Marc Spautz.

M. Marc Spautz (CSV) | Merci, Här President. Ech mengen, aleng schonn opgrond vun den Ennerschrëfte vu menge Kolleeginnen a Kolleegen aus der Kulturkommission gesitt Der, dass mir déi Motion, déi den Här Bauler virgestallt huet, gutt fannen. A mir sinn och der Meenung, dass et wichteg ass, dass mer esou eng Motion mat dësem Signal haut hei an der Chamber stëmme. Dofir wëll ech nach eng Kéier ennersträichen, dass d'CSV d'Zoustëmmung zu dëser Motion gëtt. Villmools merci.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci villmools, Här Spautz.

Kënne mer iwwert dës Motion à main levée ofstëmmen?

(Assentiment)

Vote sur la motion 1

Wie mat dëser Motion d'accord ass, soll d'Hand an d'Luucht hiewen.

Wien ass dergéint?

Wien enthält sech?

Dës Motion ass domadder eestëmmeg ugehall.

Motion 2

Da kéime mer zur Motion vun der Madamm Schoos iwwert d'Ausbildung an d'Studium fir Archivisten. Wëllt Dir nach eppes dozou soen?

Mme Alexandra Schoos (ADR) | Herno.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Herno. Jo, den Här André Bauler.

M. André Bauler (DP) | Jo, merci, Här President. Ech kann et relativ kuerz maachen: Déi Motion hei rennt eigentlech, fir et op Lëtzebuergesch ze soen, oppen Dieren an.

D'Gespräicher sinn amgaangen, dat huet den Här Minister och betount. Mir hunn och, wéi mer héieren hunn, scho ganz vill Efforten am Beräich vun der Weiterbildung vu verschiddene Staatsbeamten am Kader vum INAP, déi sech eeben och op déi archivistesche Aarbecht konzentréieren, soudass am Fong geholl dës Motion, déi verlaangt, dass méiglechst séier Gespräicher mat de Vertrieeder solle gefouert ginn, eigentlech net méi ganz aktuell ass, well dat schonn amgaangen ass. An an deem Sënn ass se, fir et op gutt Lëtzebuergesch ze soen, superfetatoire.

Merci.

(Exclamations et hilarité)

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci villmools, Här Bauler. Wie wëllt nach zu dëser Motion Stellung huelen? D'Madamm Bernard.

Mme Djuna Bernard (déi gréng) | Jo, also mir hunn dat doten an eiser Ried gefuerdert, an da fanne mer et nëmme konsequent, datt mer och elo fir dës Motion stëmme.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Den Här Clement.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Ech fannen et ëmmer e bëssen erstaunlech, wann eppes als superfetatoire ofgewénkt gëtt, just well ee seet: „Et rennt oppen Dieren an.“ Dat heiten ass eppes, mengen ech, dat vu méi wéi engem a senger Ried gefuerdert ginn ass. Ech hunn et selwer och nach eng Kéier ugeschwat.

Mir kënnen net op där enger Säit soen: „Mir brauche méi Archiver, mir mussen déi Archiver méi professionell ekipéieren“, an da stelle mer eis heibannen dergéint – zumindest géint d'Signalwierkung – ze soen: „Mir brauche méi Archivisten, da mussen mer se och ausbilden.“ Also iergendwou verstinn ech dann net, wéi dat superfetatoire ass!

Op där enger Säit seet een: „Mir mussen der méi ausbilden, well mer méi Archive brauchen“, mee wann awer elo een an der Chamber dat fuerdert, da si mer op eemol dogéint – also, nee, mir wëllen net dogéint sinn, mir soen einfach: „Et ass iwwerflësseg.“

Bon, Här Bauler, ech hoffen, datt Der dann eng Uschlossverwendung oder eng Niewenjobtätigkeet als Archivist kënnt op enger Gemeng ufänken, well d'Gemenge brauche se. A wa mer se net ausbilden, da mussen mir heibanne vläicht iergendwann alle guerten op eise Gemengen aushëllefen.

Also, mir stëmme dat mat.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci, Här Clement. Dann huet den Här Marc Baum d'Wuert gefrot.

M. Marc Baum (déi Lénk) | Merci, Här President. Jo, „superfetatoire“ dat ass och esou e schéint Wuert, dat am Glossär vum Parlamentsspeak seng Plaz wäert fannen. Et gëtt näischt méi iwwerflësseg wéi dat Wuert „superfetatoire“, ...

(Hilarité)

... well „superfetatoire“ seet am Fong näischt aneres, wéi datt d'Regierung enger legitimer Fuerderung wëll nokommen. Ma, ech mengen, mir sinn d'Parlament, wa mir déi Fuerderung, déi legitim a vu jiddwerengem als solch unerkannt gëtt, maachen, da sollte mer deem och entgéintkommen an dat heite stëmme.

Mir stëmme déi Motion hei mat.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci villmools. D'Madamm Schoos wëll nach eppes soen als Auteur.

Mme Alexandra Schoos (ADR) | Jo, ganz gär. Also, bis op dem Här Bauler soen ech all menge Virriedner villmools Merci, dass se dat esou gutt resüméiert hunn. Ech hat och fest dermat gerechent, dass dat an der Motion vum Här Bauler stéing, well just virdrun hat en dat nämlech erwänt, dass mer e Studium oder zumindest eng Ausbildung oder souguer ..., ech mengen, en hat am Kader vum Geschichtsstudium hei zu Lëtzebuerg gesot, dass een dat misst considéieren.

Ech mengen, ech begrëssen – ech hat dat och gehéiert –, dass den Här Kulturminister gesot hat, dass do Gespräicher lafen. Et steet dann awer zum Schluss a menger Fuerderung „wa méiglech“ – mir hunn et jo awer ganz large gehal – „och ëmsetzen“. Dowunner hunn ech elo nach näischt héieren, ech hu just vun de Gespräicher ... Dowéinst gëif ech et natierlech

begrëssen, wann och d'Majoritéit sech trotzdeem nach eng Kéier kéint consultéieren a vläicht déi Motion awer matstëmme, och wa se an hiren Ae superfetatoire ass.

Villmools merci.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci, Madamm Schoos. Ech gesi keng weider Wuertmeldung méi.

Da kéime mer zum Vott vun dëser Motion.

Vote sur la motion 2

D'Ofstëmme fänkt un. Fir d'éischt déi perséinlech Stëmme. Dann de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

Dës Motion ass bei 13 Jo-Stëmme, 33 Nee-Stëmme an 12 Abstentionen ofgeleent.

Ont voté oui : M. Michel Wolter ;

MM. Jeff Engelen, Dan Hardy, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

Mmes Djuna Bernard, Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ont voté non : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies (par M. Laurent Mosar), Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Charles Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler (par Mme Nancy Arendt épouse Kemp) et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering (par M. André Bauler), Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. Gérard Schockmel), Gusty Graas (par M. Guy Arendt), Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella et M. Gérard Schockmel.

Se sont abstenus : M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz (par M. Yves Cruchten), Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert (par M. Ben Polidori) et M. Ben Polidori.

5. 8298 – Projet de loi relative à l'établissement de réseaux de transport d'hydrogène

Mir kommen elo zum Projet de loi 8298 iwwert den néidege legale Kader fir d'Schafe vun engem Reseau fir de Waasserstofftransport. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht an deemno follgendermoossen opgedeelt: D'Rapportrice huet 10 Minutten, déi aner Riedner hu jee weils 5 Minutten an d'Regierung huet 10 Minutten. Ageschriwwen hu sech scho fir dësen Debat: den Här Jeff Boonen, den Här Georges Engel, den Här Tom Weidig, d'Madamm Joëlle Welfring, den Här Sven Clement. An d'Wuert huet elo d'Madamm Rapportrice vun dësem Projet de loi, déi honorabel Madamm Carole Hartmann. Madamm Hartmann, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de l'Économie, des PME, de l'Énergie, de l'Espace et du Tourisme

Mme Carole Hartmann (DP), rapportrice | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, mam virleiende Gesetzestext gëtt d'Hydrogèenstrategie, déi 2021 ënnert der viregter Regierung ugehall ginn ass, an enger éischter Etapp ëmgesat.

Et geet hei virun allem dorëms, e legale Kader fir de Stockage an den Transport vum Hydrogène en place ze setzen. Am Kader vum PNEC gëtt den Hydrogène als e Schlësselement consideréiert, fir déi national Wirtschaft ze dekarbonéieren. D'Mise à jour vum PNEC am Joer 2023 huet et erlaabt, eng éischt Evaluatioun vum Hydrogènebesoin vun haut a vu muer ze maachen.

D'Consommation, déi aktuell bei 15 Gigawattstonne vu fossilem Hydrogène läit, soll bis 2030 230 Gigawattstonne vun erneierbarem Hydrogène erreechen. Dës Besoinen dierfte signifikativ bis 2050 klammen, fir dass mir hei zu Lëtzebuerg CO₂-Neutralitéit erreechen.

Fir dës Besoinen Rechnung ze droen, ass am PNEC 2023 festgehal, d'Planifikatioun an den Ausbau vun dem éischten interkonnektéierte Reseau fir den Transport vum Hydrogène ze prioriséieren, an dëst an Zesummenaarbecht mat de lëtzebuergeschen Acteuren an den Nopeschlänner.

Dëse Gesetzesprojet definéiert d'Missionen vum Gestionnaire vum Reseau, leet d'Sécherheetsregelen an d'Qualitéitskrittäre fest. Den Text setzt och de Kader fir d'Tarififikatioun a vertraut d'Surveillance vum Marché dem ILR un. Et gëtt e legale Kader geschaf fir d'Entwécklung an d'Exploitation vun enger performanter Hydrogènestruktur, déi d'Capacitéit soll hunn, e grouss Volume un Hydrogène zu engem kompetitive Coût ze importéieren.

Den Text soll och eng Autorisation fir op d'mannst ee Gestionnaire ausstellen, fir dësem d'Planung, d'Entwécklung an d'Exploitation vum Hydrogènesreseau zu Lëtzebuerg ze erméiglechen, mat engem Fokus op d'Interkonnexioun mat den Nopeschlänner.

(M. Mars Di Bartolomeo prend la présidence.)

Dëst soll de Gestionnaire oder sollen d'Gestionnaires a Kollaboratioun mam Minister a mat der Régulationsautorité maachen.

An dësem Sënn soll och a Betruecht gezu ginn, eng Partie vun de bestoenden Infrastrukture fir de Gas zu dësem Notzen ze convertéieren. Weiderhi soll erneierbaren Hydrogène och dozou bäidroen, d'Dekarboniséierung vu verschiddene prioritäre Secteuren virunzedriewen. E grouss Potenzial gëtt et zum Beispill bei der Industrie oder och am integrierten Energiesecteur.

E weidert strateegesch Zil ass dem Projet no, den Hydrogènesreseau a Kooperatioun mat den Nopeschlänner auszubauen, fir de Rôle vu Lëtzebuerg am Transit sécherzestellen an och, fir d'Attraktivitéit vun engem Usschloss fir déi lëtzebuergesch Notzer ze steigern.

Dësen Text stellt souwuel eng juristesch Sécherheet wéi och eng gewësse Planungssécherheet fir d'zukünftige Gestionnaire vum Hydrogènesreseau duer.

Dëse Gesetzesprojet soll och déi néideg Konditiounen en place setzen, fir dass den zukünftige Gestionnaire vum Reseau Projets d'Intérêt commun areeche kann. Dorënner kann ee sech och Projete mat staarkem grenzüwwerschreidendem Charakter virstellen, fir vu verschiddene Finanzemeter profitéieren ze kënnen, wéi beispillsweis iwwert de Mécanisme pour l'interconnexion en Europe.

Här President, d'Ekonomieskommissioun krut zu dësem Gesetzesprojet dräi Avisen eran.

De Staatsrot hat keng Opposition formelle ausgeschat. Déi héich Kierperschaft huet awer dorop opmierksam gemaach, dass dëse Gesetzesprojet wäert nach eemol mussen ugepasst ginn, wa bis déi europäesch Direktiv gestëmmt gëtt, déi als Zilsetzung huet, en eenheetlechen europäesche Kader fir de Bannemaart

vum natierlechen an erneierbare Gas a vum Hydrogène ze schafen.

D'Handelskummer huet och an hirem Avis dëse Gesetzestext begréisst. D'Chambre de Commerce betount, dass een eenzege Gestionnaire fir den Hydrogènesreseau zu Lëtzebuerg eng kohärent an zentraliséiert Planifikatioun vun der Infrastruktur géif ënnerstëtze wéi och d'Integratioun an den europäesche Reseau géif vereinfachen. Si ënnersträicht och, dass dëst fir Lëtzebuerg vu strateegescher Bedeitung wier an esou eng Fragmentéierung vun den Transportzone verhënnere géif. Doraus schléisst d'Handelskummer, dass de gesamten nationalen Terrain als eng eenzel Zon bezeechent soll ginn.

D'Chambre des Salariés begréisst an hirem Avis d'Initiativ vun dësem Text a schätzt, dass iwwert dëse Wee d'Dekarbonisatioun vun de wirtschaftlechen Aktivitéiten, fir déi d'Elektrifizéierung aus techneschen oder finanzielle Grënn net machbar ass, gefërdert wäert ginn.

D'Chambre des Salariés ënnersträicht och, dass déi séier Mise en place vun engem juristesch Kader fir den Hydrogène eis en temporären Avantage compétitif kéint verschafen.

D'Chambre des Salariés kritiséiert awer de Wëllen, dës kritesch a strateegesch Infrastruktur ze privatiséieren, esou wéi dat scho fir aner Reseauen gemaach ginn ass, wéi beim Elektreschen oder der Telekomunikatioun.

D'Chambre des Salariés ënnersträicht och, dass ee muss sécherstellen, dass den eenzege Gestionnaire vum Reseau en Accès non discriminatoire zum Reseau muss garantéieren souwéi och reguléiert Tarifier, déi proportionell sinn zu de Coûten vun der Entwécklung a vun der Maintenance vum Reseau.

D'Chambre des Salariés ass dann nach der Meenung, dass de Gestionnaire vum Reseau net onbedéngt eng privat Entitéit misst sinn, mee och eng ëffentlech Entitéit dës Rôle iwwerhuele kéint.

Wéinst der héijer Inflammabilitéit an dem inodore Charakter vum Hydrogène insistéiert d'Chambre des Salariés, dass strikt Krittären a Sécherheetsregelen en place gesat ginn, wann et ëm den Transport vum Hydrogène geet, fir all Accidenter ze verhënnern.

Voilà, Kolleeginnen a Kolleegen, ech géif fir weider Detailler op më schréffleche Rapport verweisen a géif heimadder och schonn den Accord gi vun der Demokratescher Partei. Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Mars Di Bartolomeo, Président de séance | Merci och.

An den nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Jeff Boonen fir d'CSV. Här Boonen, Dir hutt d'Wuert.

(M. Fernand Etgen reprend la présidence.)

Discussion générale

M. Jeff Boonen (CSV) | Merci, Här President. Lëtzebuerg, a virun allem d'Lëtzebuurger Industrie, brauch de Waasserstoff, fir seng Prozesser an Zukunft kënnen CO₂-neutral ze bedriewen. Net alles kann elektresch gemaach ginn an eng breet Opstellung bei den erneierbare Brennstoffen ass wichteg fir d'Energiesécherheet.

Esou wéi d'Rapportrice gesot huet, kënn dee Projet de loi hei aus der Waasserstoffstrategie, déi am Klima- an Energieplang virgesinn ass. Et gëtt e Cadre légal geschaf, deen erlabe soll, dass Lëtzebuerg eng konsequent Infrastruktur am Waasserstoffberäich kritt, dat andeems e Gestionnaire de réseau eng Autorisation kritt, fir de Reseau ze bauen an ze

bedriewen an enker Concertatioun mam Regulateur a mam Ministère.

Den Ausbau ass mat ville Käschte verbonden a brauch Zäit. Et ass gutt, dass de Projet de loi elo gestëmmt gëtt an dass ugefaange gëtt mat de Projeten.

Wichtig ass, dass de Reseau an enker Koordinatioun mat den Nopeschlänner entwéckelt gëtt. D'Demarché vum Ministère de l'Énergie, fir Lëtzebuerg un zwee Reseauen unzuschléissen, begréisst mir als CSV. Sou soll Lëtzebuerg un de belsche Reseau a parallel un den däitsche Reseau ugeschloss ginn. Déi Strategie erlaabt eng Sécherheet, a mir brauchen eis just un d'Energiekris ze erënneren an un d'Opfelle vun de Gasreserven.

Lëtzebuerg wäert kee grouss Waasserstoffproduzent ginn. Mee eis strateegesch Plaz an d'Ubannen un déi verschidde Reseauen bidden eng grouss Chance fir d'Kompetitivitéit vun der Industrie a bidden och eng Chance fir nei Betriber a Beräicher zu Lëtzebuerg, am Beräich vum Stockage a vun der Netzeegelung zum Beispill.

Allgemeng hu mir e Retard, wat d'Waasserstoffprojeten ugeet. D'Potsdam-Institut für Klimafolgenforschung weist, dass et eng grouss Diskrepanz gëtt tëschent den Ambitiounen respektiv den ugekënnegte Projeten an de realiséierte Projeten. Déi ganz Ëmstellung op gréng Waasserstoff wäert leider nach laang Zäit brauchen. Et ass dofir wichteg, dass d'Politick op der Säit vun der Offfer gezielt mat Subventiounen hëlleft.

Et ass gutt, dass mir hei zu Lëtzebuerg Waasserstoffprojete finanziell ënnerstëtzen. Mir begrëssen als CSV, dass an dësem Beräich 60 Milliounen Euro virgesi sinn, fir Projeten ze ënnerstëtzen.

Mir mussen sécherstellen, dass och déi Sue kënnen an de Waasserstoffreseau investéiert ginn. Den Avis juridique iwwert de Financement vun de Reseauen iwwert d'ëffentlech Hand weist e puer Pisten, wéi dat méiglech ass. Déi beschte Léisung schéngt ze sinn, dass mir de Reseau als SIEG, Service d'intérêt économique général, qualifizéieren. Holland huet dat esou gemaach a kann ëffentlech Gelder an de Reseau stiechen, ouni mussen Aides d'État bei der Kommissioun ze justifizéieren.

Doniewent ass d'Gesetz esou geschriwwen, dass den zukünftigen Netzbedriewer ka Projets d'intérêt commun mat engem grenzüwwerschreidende Charakter opstellen an esou ka vun EU-Subventiounen profitéieren.

Waasserstoff ass net kompetitiv a leeft aktuell vu subventionéierte Projeten. Bis et e kompetitive Maartpräis gëtt, ass et wichteg, dass all zousätzlech Finanzemeter genotzt ginn, fir all Zort vu Projeten ze ënnerstëtzen. E Beispill vun esou Projete kënnen d'Kombinatioun vun engem Wandrad, PV an enger Biogasanlag sinn. Hei kënnen lokal Waasserstoff, Biomethan oder syntheetesch Kraaftstoff produzéiert ginn an direkt an eiser Regioun fir Transport oder Industrie genotzt ginn.

Waasserstoff ass net nëmmen eng Visioun, mee och eng konkreet Chance fir eng nohalteg Zukunft. D'Technologie entwéckelt sech séier an ëmmer méi Länner a Betriber investéieren an dës Innovatiounen.

Et ass elo un eis, dës Wee matzegoen, mat Courage an Zesummenaarbecht. Waasserstoff ass eng Geleeënheet, loosst eis ze notzen. An dofir stëmme mir als CSV dësem Projet de loi zou.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci villmools, Här Boonen. An dann ass et um honorabelen Här Georges Engel. Här Engel, Dir hutt d'Wuert.

M. Georges Engel (LSAP) | Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, dëse Gesetzesprojet, dee schaaft e legale Kader fir eeben den Hydrogènes-reseau a léisst och eng Privatisierung vum Waasserstoffreseau zou. An dofir ass et hei héich Zäit an d'Regierung muss déi Chance hei notzen, a si maachen dat jo och mat dësem Projet, fir vun Ufank un alles richtig ze maachen an de Staat als Haaptacteur, als Gestionnaire vum Waasserstoffreseau och en place ze setzen.

D'Entwécklung vun enger Infrastruktur fir de Waasserstoff, dat ass eng Chance. Et ass eng Chance, fir d'Réckgrat vun der europäescher Energieversorgung ze ginn, et ass eng Chance, fir déi fossill Brennstoffe endlech och an der Industrie an am Transport ze ersetzen. Et ass eng Chance, fir eis Wirtschaftsplaz méi resilient a méi kompetitiv ze maachen. A finalement ass et och eng Chance fir den Ëmwelt- an de Klimaschutz.

Waasserstoff ass speziell, et ass extreem entzündbar. Dofir ass et gutt, domadder ze schaffen, awer och geféierlech am Fall vun engem Accident, a wéi d'Chambre des Salariés – an et ass virduen och gesot ginn – seet, müssen hei natierlech och déi néideg Sécherheetsvirkierunge geholl ginn.

D'Produktioun vu gréngem Hydrogène ass nach net esou richtig performant, dat heescht, et geet nach vill Energie bei der Produktioun vu gréngem Hydrogène verluer, mee trotzdeem kann den Hydrogène e Schlësselelement an der Dekarbonisierung sinn. Gréngen Hydrogène ass eng nohalteg Alternativ zu fossille Brennstoffe an d'Versorgung mat Waasserstoff kann e Schlëselfacteur an der Kompetitivitéit vun der europäescher an der lëtzebuergescher Wirtschaft ginn.

Gréngen Hydrogène ass natierlech dann och perfekt, fir d'Iwwerproduktioun vun erneierbaren Energien opzefänken. Wandrieder a Solarzellen, déi missten also net méi ausgeschalt ginn, mee kéinten an där Zäit, wann es ze vill ass, Hydrogène produzéieren. A wann dann zu engem Moment net méi genuch Wand a Sonn do wier, kéint den Hydrogène da gebraucht ginn.

An net nëmmen an der Industrie, mee och beim Transportwiese kéint Waasserstoff an Zukunft eng Schlësselroll spillen. An duerfir ass et émsou méi wichteg, eng gutt Infrastruktur direkt prett ze maachen. Mir brauchen also e wichteg Signal, dat et sech lount, och weider a Waasserstofftechnologien ze investéieren. An dat ass e richtig Signal, wat hei gi gëtt.

Duerfir fuerdere mer och fir eis, dass et am beschte Fall gréngen Hydrogène soll sinn, deen duerch d'Leitung fléisst, datt de Staat d'Mainnise iwwer dat net Waasserstoffnetz soll kréien an dann natierlech och behalen. An – den Här Boonen huet et gesot – och d'Kooperatioun mat Nopeschlänner ze sichen a firwat och net am Benelux-Reseau ze kucken, fir do Kooperatiounen ze siche mat anere Länner, déi scho vläicht e bësse méi wäit si wéi mir. Den Avis juridique vum Ministère, dee mer d'lescht Woch kritt hunn, gesäit jo och do explizit Méiglechkeete vir. A wat fir den Hydrogènesreseau méiglech ass, ass jo dann och fir den Elektresch-Reseau méiglech. Dofir ass dat heiten e Projet, deem mir ganz roueg eisen Accord kënnen ginn.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci villmools, Här Engel. An dann ass et um honorabelen Här Tom Weidig. Här Weidig, Dir hutt d'Wuert.

M. Tom Weidig (ADR) | Merci, Här President. Dir Dammen an Hären, am Exposé des motifs vun dësem Projet de loi steet, datt dëse Projet Deel vum PNEC ass. Den nationalen Energie- a Klimaplang PNEC gesäit eng Lëtzebuurger Strategie fir de Waasserstoff

vir. Déi lescht an och dës aktuell Regierung setzen do mat all hir Kaarten oder méi wéi 100 Milliounen Euro op de Waasserstoff an der Hoffnung, d'Energietransitioun ze beschleunegen.

Spezifesch fuerdert d'Waasserstoffstrategie, datt d'Fro vum Transport an och vum Stockage vum Waasserstoff gekläert gëtt. D'Entwécklung vun engem speziellen Netzwierk fir de Waasserstoff ass nach an der Kannerschung. Dëse Projet de loi soll de legale Kader bréngen, fir eng Waasserstoffindustrie opzebauen a Waasserstoff méi a besser ze benotzen. Vum Prinzip hier ass d'ADR derfir, e legale Kader ze setzen, duerch dee Privatfirmen eng juristesche Sécherheet hunn, fir en Netzwierk opzebauen an a Waasserstoffprojeten ze investéieren, wa si mengen, datt et sech fir si lount. An dat ass genau de Punkt: wa se mengen, datt et sech fir si technologesch an ekonomesch lount!

D'ADR ass fir eng technologieoppen Energiepolitik. All Energiequell an Technologie huet Pro a Kontra. Mir sollten eis als Politik eraushalen an do net d'Richtung ugin. Mir, a souguer d'Experten, wëssen net, wou den nächsten Technologieduerchbroch kënnt. D'Energiequellen an d'Technologie solle sech an enger fräier Marktwirtschaft entweder beweisen oder si solle fale gelooss ginn.

Subsidien an och Verbueter verzerren nëmmen de Marché, genau wéi dat och beim E-Auto ass. De Verbrennerverbuet, mee och d'Subsidie fir E-Autoe si kontraproduktiv. Eng revolutionär Technologie setzt sech selwer duerch, wa se besser ass wéi déi aner. An dat gëllt och fir de Waasserstoff. Dee soll sech als Energieträger selwer duerchsetzen. Genau dat passéiert awer am Moment net. Et muss nogehollef ginn, kräfteg nogehollef ginn.

D'Realitéit ass, datt de Waasserstoff absolut net wettbewerbsfäeg ass. Zum Beispill huet Volkswagen rezent deklaréiert, datt de Waasserstoff a kengem Aspekt besser ass wéi eng Batterie. E Beispill: Den Energieverloscht vun der Batterie ass 20 %, mee dee vum Waasserstoff ass 60 %.

M. Sven Clement (Piraten) | Mee déi Batterie si gutt, Här Weidig.

M. Tom Weidig (ADR) | An et dierf een net vergiesse, datt d'Käschte vun der Produktioun vill méi héich sinn. Mee natierlech, wa mer elo mat 100 Milliounen subventionéieren, jo, da kann eng Firma mat Waasserstoff schaffen. Mee iergendwann sinn déi 100 Milliounen fort. A wat maache mer dann? Nach eng Kéier 100 Milliounen derbäi ginn?

Dat Ganzt erënnert mech un Helikopterelteren, déi onbedéngt wëllen, datt hiert Kand eng grouss Karriär mécht a scho vu Klengem un hiert Kand gegängelt gëtt, och wann et net wëll oder einfach d'Talent net huet. Et ka gutt sinn, datt de Waasserstoff dat Talent net huet, mee mir wëllen awer onbedéngt, datt et d'Leisung vun eise Problemer ass. Ironescherweis hunn ech Artikele fonnt, déi soen, datt de Waasserstoff, dee vun Atomenergie generéiert gëtt, nach déi beschte Leisung ass. Mee d'Atomenergie wëllen der heibanne jo och vill net.

Dir gesitt also, datt et onkloer an éischter onwarscheinlech ass, datt de Waasserstoff den Duerchbroch ass. Op d'mannst net, bis e wichtege technologesche Duerchbroch kënnt. Mee wann natierlech eng zéngfach Verbesserung géif kommen an de Business Case géleest ass, da kann ee gäre subventionéieren, fir méi séier d'Revolutioun ze maachen.

Et ass also schwéier ze verstoen, datt d'Regierung elo genau déi irrational Energiepolitik weidermécht wéi déi gréng virduen. Ech froe mech wierklech, ob vill Leit, och an der CSV an an der DP, un de Waasserstoff gleewen. Mee hei solle méi wéi 100 Milliounen Euro

an d'Hand geholl ginn, fir de Waasserstoff ze pushen. Dat ass eng Wett. Eng Wett mat de Sue vum Steuerzueler. Eng Wett, datt de Waasserstoff den Duerchbroch ass. Mee firwat? Wouhier hëlt d'Regierung dës Selbstsicherheit? Vläch ass jo eng aner Technologie wéi kleng Nuklearreakteren en Duerchbroch.

(Brouhaha)

Mir als ADR liewen net ...

M. Fernand Etgen, Président de séance | Wann ech gelift, e bësse méi roueg.

(Interruption)

Une voix | Silentium!

M. Fernand Etgen, Président de séance | Et schéngt ganz schwéier ze sinn, mee en fait ass et ganz licht.

Une voix | Nee.

(Hilarité et interruptions)

M. Fernand Etgen, Président de séance | Här Weidig, Dir hutt d'Wuert.

M. Tom Weidig (ADR) | Merci, Här President. Mir als ADR liewen net vum Glawen un e Wonner. Mir spillen och net mat de Sue vum Steuerzueler. Mir stinn um Buedem vun der Realitéit a Wëssenschaft a mir verlossen eis op de fräie Marché. D'Wëssenschaftler, d'Ingenieuren, d'Entrepreneuren an natierlech de Konsument, ob Firma oder Privatpersoun, solle selwer entscheeden. An op si ass Verlooss!

Merci.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci, Här Weidig. Erlaabt Der nach, datt den Här Fayot Iech eng Fro stellt?

(Assentiment)

M. Franz Fayot (LSAP) | Jo, Här President, ech wollt den Här Weidig froen: Hien huet elo just déi Mini-reakteren do evoquéiert. Et ass net fir d'éischt Kéier, wou en déi an d'Spill bréngt als technologesch Neutralitéit, als groussen Zukunftenergieträger. Ech wollt hie just froen, ob en eis kéint e Beispill ginn, wou et schon esou e Minireakter gëtt op der Welt. Gëtt et déi schon? Ass dat eng erprouften Technologie oder ass dat eppes, wat oft e bëssen esou als eng Phantasmagorie evoquéiert gëtt? Well ech hunn nach keen ... Ech weess vu kengem, deen a Betrib wär. Vläch kënnt Dir eis dat soen.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Här Weidig, et ass erëm un Iech an u soss kengem.

M. Tom Weidig (ADR) | Ech hunn en als Beispill ginn, fir eng aner Méiglechkeet, wou vläch en technologesche Duerchbroch kënnt. An Amerika schaffe se definitiv un deene Saachen. Ech hunn net gesot ...

M. Sven Clement (Piraten) | An Amerika gëtt et keng Wëssenschaften.

M. Tom Weidig (ADR) | Hei, wannech gelift!

M. Fernand Etgen, Président de séance | Et ass um Här Weidig.

M. Tom Weidig (ADR) | Hei, et geet elo duer, gell?

M. Fernand Etgen, Président de séance | Et ass um Här Weidig.

M. Tom Weidig (ADR) | Also, ech stelle just fest, datt déi, déi am meeschte laachen, menger Meinung no am mannsten eng Expertis hu bei deem Theema.

(Brouhaha)

M. Sven Clement (Piraten) | Fait personnel!

(Hilarité et brouhaha)

M. Fernand Etgen, Président de séance | Also, Här Weidig, waart Dir färddeg? Da kritt den Här Clement d'Wuert.

M. Tom Weidig (ADR) | Mir hunn net gesot, datt d'Steiersue solle benotzt ginn, fir kleng Nuklearreakteren ze maachen. D'Privatindustrie soll selwer entscheeden, wat si mengt, wat dat Bescht ass. Ech hunn dat just als Beispill ginn. Do kéint duerchaus en technologeschen Duerchbroch kommen. Ob ee kénnt, ech weess dat net. Et kann och sinn, datt e beim Hydrogène kénnt, wann en eppes gutt bréngt.

Mee de Problem ass, datt d'Politick mengt, si wéisst genau, wou den Duerchbroch kénnt. An éierlech gesot mengen ech net, datt hei am Haus oder iergendwou anescht an der Politick d'Expertis do ass an och datt se an d'Zukunft ka kucken, wou den technologeschen Duerchbroch kénnt. An duerfir solle mer d'fräi Maartwirtschaft, d'Ingenieuren, d'Wissenschaftler an d'Entrepreneure selwer entscheede loosene, wou si hir Suen an hir Zäit gäre wëllen investéieren. Alles anescht féiert zu Maartverzerrungen a kascht eis Suen.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci, Här Weidig.

(Brouhaha)

Da geet d'Wuert nach un den Här Clement wéinst Fait personnel.

M. Sven Clement (Piraten) | Jo, merci, Här President. Éischtens mol fillen ech mech dann awer ...

M. Fred Keup (ADR) | Dat ass dach kee Fait personnel!

(Brouhaha)

M. Sven Clement (Piraten) | Also, ech fannen et ganz spannend, dass et ...

M. Fernand Etgen, Président de séance | Här Weidig, Dir sidd responsabel dofir, wat Dir sot.

(Hilarité)

Sou, Här Clement.

M. Sven Clement (Piraten) | Ech mengen, den Här Weidig huet mam leschte Saz, deen e gesot huet, alles gesot, nämlech datt e mengt, heibanne géif et keng Expertis dofir ginn. Domat huet hie sech jo da wuel ageschloss. Da musse mer op de Rescht vu senger Ried net méi agoen.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci, Här Clement.

(Brouhaha)

Elo huet d'Wuert awer déi honorabel Madamm Joëlle Welfring.

Mme Joëlle Welfring (déi gréng) | Merci, Här President. Just da vläicht den Hiweis, dass och d'Atomenergie ouni éffentlech Finanzéierung nërens wär. An dat seet och d'Cour des comptes a Frankräich. Dat ass en averéierte Fakt, dat heescht d'Argument féiert do net ganz wäit. A mir sinn hei, fir politesch Decisiounen ze huelen a Prioritéiten ze setzen. A mat deem heite Gesetz maache mer dat.

Eis Ofhängegkeet vu fossiller Energie ass zu engem Sécherheetsrisiko ginn. Den internationale geopolitische Kontext, mat deem mer säit Februar 2022 konfrontéiert sinn, an dee sech säit dem Januar vun dësem Joer quasi dagdeeglech verschäerft, weist et méi kloer wéi jee, dass mer als Europäer net nëmmen defensetechnesch, mee och energiepolitesch op eegene Féiss musse stoen.

Fir dës Onofhängegkeet ze garantéieren an eng erfollegräich Energietransitioun ze verwierklechen, spillt de Waasserstoff eng wichteg Roll. Konkreet heescht dat, dass mer hei am Land weider Efforte musse maachen, fir weinstens e partiellen eegene Bäitrag fir d'Waasserstoffgewinnung ze leeschten an eise Knowhow ze stäerken. Mee et ass hei, wéi a villen anere Beräicher och: Als Lëtzebuerg si mer op gutt Relatiounen mat eisen europäesche Partner ugewisen. A genau aus dëse Grënn musse mer och fir deen néidege gesetzleche Kader suergen, fir e Lëtzebuergesch Waasserstofftransportnetz ze plangen an eis un en europäesche Reseau ubannen ze kënnen.

Mee obwuel d'Notzung vum Waasserstoff als Energieträger vun engem gewëssenen Hype begleet war an de leschte Joren an zum Deel och nach ass, wier et fatal, an der Waasserstofftechnik eng Wonnerléisung fir d'Energieversuergung ze gesinn. Speziell den Impuls, fossill Brennstoffe einfach duerch Waasserstoff wëllen ze ersetzen, stellt e Risiko duer. Ofgesinn dovunner, dass et technesch oft net méiglech ass, besteeft d'Haaptlimitatioun ...

M. Fernand Etgen, Président de séance | Hei wann ech gelift, op menger lénker Säit soll et e bësse méi roueg sinn.

Mme Joëlle Welfring (déi gréng) | ... doran – Merci, Här President –, dass Waasserstoff eebe just en Energieträger a keng Energiequell ass. Dat heescht, fir eng Maschinn mat Waasserstoff kënnen ze bedriewen, brauch ee fir d'éischt emol méi Energie, fir dësen hierzustellen, genee wéi bei den E-Fuels an och beim Methanol.

Et ass dofir evident, dass de Waasserstoff mat Hëllef vun erneierbaren Energien esou effikass wéi méiglech muss hiergestallt ginn an dass e fir geziilt a strateegesch wichteg Beräicher agesat soll ginn. D'Notzung soll also prioritär a Beräicher gefërdert ginn, fir déi et Stand haut keng gangbar Alternativen an der Dekarbonatioun gëtt. Dat betrëfft zum Beispill den Ersatz vum Äerdgas an eenzel Industrieprozesser oder awer och de Stockage vun erneierbarer Energie, wéi dat virdru schonn ugeklongen ass, oder de Schwéiertransport.

A wa mer eis driwwer eens sinn, dass de Waasserstoff e Pëselstéck vun der europäescher Energieonofhängegkeet ass, dann ass et och logesch, dass d'Atomenergie, där hir Liwwerkette staark vu russescher Technik ofhänken, keng Léisung fir d'Hierstellung vum Waasserstoff kënnen sinn. Mol ofgesi vun all deenen anere Risikoen ersetze mer domat just eng Ofhängegkeet mat enger anerer.

Initiative wéi dësse Projet de loi a vereenzelt Ëmsetzung vum der Strategie, déi vun der viregter Regierung an d'Weeër geleet goufen, schéngt weiderzegoen, sou och de Projet LuxHyVal zu Käerjeng, deen dëst Joer offiziell ageweit gouf. Dat ass och gutt esou.

Mir begrëissen och, dass Enn lescht Joer en Appel à projets lancéiert gouf, fir hei am Land d'Hierstellung vun erneierbarem Waasserstoff ze ënnerstëtzen. An ech wëlt vun dëser Geleeënheet profitéieren, fir der Regierung e puer Froen ze stellen. Vu dass den Appel à projets Mëtt Februar ofgeschloss gouf, wollt ech den Här Minister froen, ob et e virleefeg Bilan gëtt, a falls jo, wéi dësen ausfällt. A wou sinn d'Aarbechte vun der Waasserstoff-Taskforce drun? Gëtt et do Resultater, déi den Här Minister mat eis deele kéint? An och: Wéi eng wirtschaftlech Perspektive gesäit de Minister am Kontext vun der Entwécklung vun der Waasserstofftechnologie? Gëtt et konkret Pistien, fir hei am Land eng Filière opzubaue respektiv fir bestëmmte Betriber eventuell op Lëtzebuerg ze kréien? An och: wéi eng nei Finanzéierungsinstrumenter

gedenkt d'Regierung ze entwéckelen oder ze notzen, fir den Ausbau an d'Notzung vun erneierbarem Waasserstoff ze acceleréieren? Gëtt et zum Beispill Iwwerleeungen, fir sech un der Europäescher Waasserstoffbank ze bedeelegen, sou wéi dat zum Beispill Däitschland a méi rezent och Éisträich, Spuenien an och Litauen gemaach hunn? An dann déi lescht Fro: Laut dem Avis juridique ass eng staatlech Bedeelegung um Ausbau vum de Waasserstoffnetzer ënner gewëssenen Ëmstänn méiglech. Gëtt et do säitens der Regierung Pläng fir nächst Schrëtt a wéi eng sinn dat?

Ech géif op dëser Plaz der Rapportrice nach emol Merci soe fir déi gutt Presentatioun an Iech all fir d'Nolauschteren. An am Numm vun déi gréng ginn ech heimat den Zousproch fir dësse Projet.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci, Madamm Welfring. An dann ass et um honorabelen Här Sven Clement. Här Clement, Dir hutt d'Wuert.

M. Sven Clement (Piraten) | Merci, Här President. Wann ee sech einfach den aktuellen Energieverbrauch oder d'Energievaleur vum Waasserstoff hei zu Lëtzebuerg ukuckt, da kéint een dovun ausgoen, datt et nach net wierklech relevant ass. Et si 15 Gigawattstonnen ongeféier en Energie, déi duerch Waasserstoff hei zu Lëtzebuerg genotzt ginn. Mee, wann een awer dann d'Projektiounen kuckt, da gesäit een, datt sech dat bis 2030, also an deenen nächste fënnf Joer, op 230 Gigawattstonnen d'Joer sollt erhéijen. Dat ass eng Verfozëngfachung vum Energiebedarf duerch Waasserstoff. Virun allem sollt dat de préférence erneierbare gréngen oder bloe Waasserstoff sinn. Et muss een natierlech do och kucken, wou een en hierkritt.

A fir en eebe grad hierze kréien, brauch een dann natierlech och déi Transportresaeuen. An dofir ass deen heite Projet eppes, wat onabdingbar ass. Wann een nämlech esou fräi ass ze soen, et wär een technologieoppen, da muss een nämlech och constatéieren, datt de Waasserstoff e wichtigen Ingredient vu quasi alle syntheetische Kraaftstoffer ass. Ouni Waasserstoff kritt ee kee syntheetische Kraaftstoff. Ergo ass een net technologieoppen, wann ee géint de Waasserstoff ass. Dat vläicht eng Kéier, fir zu de Fakten ze kommen.

An dann – d'Madamm Welfring huet et och nach eng Kéier ugeschwat –, ass de Waasserstoff e wichtigen Energieträger, haaptsächlech fir eng schwéier ze dekarboniséierend Industrie. A mir kënnen net all Dag hei soen: „Mir brauche méi Industrie. Mir brauchen eng Reindustrialiséierung vun Europa“, an da gläichzäiteg där Industrie soen: „Nee, mir schafen Iech net déi néideg Viraussetzungen, fir genau dat kënnen ze maachen.“

Datt d'russesche Agenten heibannen natierlech d'Argumenter vun der Gas- an Atomlobby erofbieden, am Plaz hei u Fakten ze goen, dat wonnert mech dann net wierklech. Ech stellen op alle Fall fest: Dat heiten ass e Gesetz, dat op d'Zukunft baut an déi Zukunft sollt mer eeben und zesumme bauen. An dofir wäerte mir och den Accord fir dësse Projet ginn.

Ech soen Iech Merci.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci, Här Clement. An de leschten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här David Wagner. Här Wagner, Dir hutt d'Wuert.

M. David Wagner (déi Lénk) | Merci, Här President. Bon, mir sollen eis näischt virmaachen: Waasserstoff ass net d'Wonnerléisung fir d'energetesch Transformatioun, mee et ass villméi eng vu villen

Technologien, déi agesat kënnen a vläicht musse ginn, fir dës Transformatioun ze packen. Doriwwer eraus ass d'Fro vum Waasserstoff awer net just eng technologesch Fro, mee virun allem mol och eng wirtschaftlech an natierlech eng politesch Fro. Et geet drëms, wien d'Waasserstoffinfrastruktur finanzéiert, wien se exploitéiert a wien se zegutt kënnt. Déi Fro stellt sech systematesch och bei der Atomenergie.

Här President, d'Zenarien, déi d'Agence internationale de l'énergie, d'IEA an d'IRENA, d'Agence internationale pour les énergies renouvelables, eis ausrechnen, weisen eis, dass den Ausbau vun der dekarboniséierter Waasserstoffinfrastruktur eng gigantesch Aufgabe ass, wa mer 2050 d'Klimaneutralitéit wëlle global erreechen.

Weltwäit ginn haut ronn 100 meetresch Tonnen ... Dat sinn u sech – also meetresch Tonnen, ech hunn dat Wuert och nach net kennt virun zwee Deeg – 100 Milliounen Tonnen. Dat ass méi einfach. Firwat erfannen se Wierder? Bon, soit ..., fir dat dann ze produzéieren, fir Waasserstoff ze produzéieren. De Problem dobäi ass, dass nëmmen eng meetresch Tonn, also ronn 1 Prozent emissiounsfräi ass. Bis 2050 gëtt et e Bedarf vu 614 meetreschen Tonnen d'Joer, déi awer dann alle 614 dann och emissiounsfräi musse sinn, am beschte mat gréngem Waasserstoff, fir bis dohinner 12 % vum gesamten Energieverbrauch weltwäit ofzedecken. D'Produktioun un emissiounsfräiem Waasserstoff muss also a 25 Joer mat 600 multiplizéiert ginn.

Bei der Infrastruktur sti weltwäit zurzäit just 5.000 Kilometer Pipelines fir Waasserstoff. Just 5.000 Kilometer. Am Verglach – emol net weltwäit –, flächendeckend ass d'Gasinfrastruktur, déi elo funktionéiert, an déi funktionéiert elo mat 3 Milliounen Kilometer Pipelines. Mir sinn also virun enger Mammutaufgab, wat den Opwand a virun allem och wat den Tempo vun dem Opbau vun der Produktiounskapazitéiten an och vun der Transport- a Verdeelungsinfrastruktur ugeet.

D'IEA schätzt de Finanzéierungsbedarf dofir bis 2050 op – haalt Iech un – 10 Trilliounen US-Dollar. Also 10 Milliounen Milliounen US-Dollar. Dat si vill Suen. Dat ass méi wéi d'Stater Reserv.

(Hilarité)

An déi kruzial ... e bësse méi souguer ...

(Interruption)

Gell, Här Mosar? An déi kruzial Fro ass: Wie bezitt dat a wie koordinéiert dat? Den ze luese weltwäiten Ausbau vun erneierbaren Energie weist eis, dass eng Politick, déi op steierlech Entlaaschtungen oder De-Risking setzt, fir Privatinvestitiounen ze mobiliséieren, feelschléit. Se wäert och beim Waasserstoff versoen. Et ass evident, dass d'Staaten déi Infrastruktur opriichten a finanzéieren mussen.

Dat kascht vill Geld, wéi mer elo gesinn hunn, mee et bitt awer d'Chance, dass d'Netzer an effentlecher Hand bleiwen an deementspriedend och enger rengier Maartlogik entzu bleiwen. Aus deem Grond fuerdere mir och, dass d'Infrastruktur, déi zu Lëtzebuerg entstoe wäert, mat effentleche Gelder finanzéiert, och vun engem effentleche Gestionnaire verwalt gëtt. De Wirtschaftsminister huet jo eigentlech och ugedeit, dass et dorop erauslaffe wäert, spréich, dass Creos als Entreprise mat majoritär effentlechem Kapital de Gestionnaire vun der Waasserstoffinfrastruktur wäert sinn. Wéi eng Privatfirma oder wéi en Zesummeschluss vu Privatfirmen wäert dat scho maachen? Et ass en Invest, dee kuerz- bis mëttelfristeg u sech keng entscheidend Profitter ofwerfe wäert, wat justement och bei der Atomenergie de Fall war.

Mee net just d'Infrastruktur soll effentlech sinn. Och bei der Produktioun gesi mer de Bedarf vun enger staarker effentlecher Presenz. Dat erkläert sech och: Wat méi Erneierbarer mat variablem Output, Sonn a Wand, an de Reseau agespeist ginn, wat méi Flexibilität verlaangt ass. Mat Iwwerschossenergie kann da mat Elektrolys grénge Waasserstoff produzéiert ginn, deen och als Stockage kann dëngen.

Mir brauchen also Elektrolyscapazitéiten, déi oft guer net a Betrib sinn, also potenziell mat Verloscht funktionéieren. D'Privatentreprisë wëllen dat net, a wann, da loosse se sech dat op enger anerer Plaz deier bezuelen. Wann dat awer vum Staat an aneren effentlechen Acteure gemaach gëtt, da kréie mer ganz aner Méiglechkeete vun der Finanzéierung, wou net all d'Käschten deels ongerecht op d'Konsumenten an dann och op d'Stéit a kleng Betriber ofgewälzt ginn. Dat ass e Beispill vu villen, déi an eisen Aen och d'Ausso widderleeën, dass den Hydrogènemarché respektiv déi Infrastruktur kee Monopole naturel wier, sou wéi et am vum Ministère bestallten Avis steet. De Waasserstoff ass jo och net einfach lassgeléist vum Marché. Déi Diskussioun wäerte mer duerno och, wat de Stroum ugeet bei der nächster Heure d'actualité féieren.

Ech soen Iech Merci.

Mir stëmmen derfir.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci, Här Wagner.

D'Regierung huet d'Wuert, den Här Energieminister Lex Delles.

Prise de position du Gouvernement

M. Lex Delles, Ministre de l'Économie, des PME, de l'Énergie et du Tourisme | Merci villmools. Ech wëilt och Merci soe fir déi grouss Zoustëmmung. Ech mengen, et ass e ganz wichtige Moment fir déi Leit, déi hei och kënnen ze ginn, fir dass mer weiderkommen am Déploiement vum Hydrogène hei zu Lëtzebuerg.

Aner Länner an Europa si scho weider. Et gëtt Länner, déi si schonn amgaangen ze bauen. Et gëtt Länner, déi si schonn amgaangen, ganz konkret mam Bagger ze fueren. Ech war selwer zu Barcelona, fir déi europäesch Backbone am Fong vum Hydrogène ze kucken, wou ee gesäit, dass d'Konnexioun tëschent Spuenien a Frankräich am Moment amgaangen ass, realiséiert ze ginn. Zur nämmlecher Zäit gesäit een, dass och aner Länner un de verschiddene Volete vum Déploiement vun hire Leitunge schaffen. A mir brauchen also esou séier wéi méiglech d'Méiglechkeet, hei zu Lëtzebuerg och eist Netz kënnen ze verginn.

Et ass gesot ginn, mir sinn hei am Kader vum PNEC, wou mer déi verschidden Zilgebungen hunn. Natierlech, wa mer vun der Dekarbonisatioun schwätzen, da schwätze mer och dovunner, dass den Hydrogènesresseau muss weider ausgebaut ginn, fir dass mer eis Entreprises, eis Industrie zu Lëtzebuerg kënnen dekarbonéieren. An et ass eng vun de Solutiounen. Et ass elo ganz vill geschwat ginn: „Ass et déi Solutioun?“ Et ass ee weidere Wee, fir kënnen se dekarbonéieren. Et ass ee weidere Wee, fir kënnen eiser Industrie ze hëllefen, fir sech kënnen ze dekarbonéieren.

An awer och alleguerten déi aner Saache sinn ugeschwat ginn. Wat maache mer mam Iwwerschoss vun elektrescher Energie, déi mer produzéieren? Ma dee kann een dofir huelen, an ech ginn der Madamm Welfring och do vollkomme Recht. Et ass net d'Léisung, dass mer soen: „Majo, mir wäerten elo nach vill méi erneierbar Energien opbauen, nëmme fir Hydrogène ze produzéieren.“ Dat bréngt et an

eise Breedegraden net. An dofir ass et wichtig, dass Lëtzebuerg och op dësem Niveau ganz vill net nëmme mat eisen Nopeschlänner, mee och mat anere Länner an Europa zesummeschafft, fir kënnen Hydrogène ze kréien op där enger Säit, fir sech kënnen unzeschléissen an awer och fir deene kënnen ze hëllefen, es ze produzéieren, wou et Sënn mécht. Do schwätze mer vun Offshore, do schwätze mer vu Solarpannoen a Wüüsten an esou weider, wou ganz vill Energie zesummekënnt, déi mer da kënnen och huelen, fir Hydrogène méi bëlleger ze produzéieren.

Net méi spéit wéi bei der belscher Staatsvisitt ass och en Accord ënnerschriwwen ginn tëschent Lëtzebuerg an der Belsch, fir sech kënnen do unzeschléissen. Et ass ugeschwat ginn, ech hu virun zwee Méint oder dräi Méint mam saarlänneschen Energieminister en MoU ënnerschriwwen, fir eis och do kënnen unzeschléissen.

An eist Zil ass et och, eis en eist drëtt Nopeschland Frankräich unzeschléissen, fir och do kënnen weiderzekommen. An nëmmen esou, wa mer eis un déi dräi Länner uschléissen, brénge mer et och fäerdeg, den Hydrogène hei op Lëtzebuerg ze kréien, well et weess een ni: Ass et deen ee Reseau, dee vläicht e bësse gebremst gëtt, da kënnen mer es vun där anerer Säit kréien. Wa mer et vu Lénks net kréien, da kënnen mer et vu riets kréien. Dofir ass et wichtig, dass mer Diskussiounen mat eisen dräi Nopeschlänner hunn, fir kënnen weiderzekommen. Dat natierlech – ech hunn et ugeschwat an dofir war ech zu Barcelona –, fir eis och un déi europäesch Backbone kënnen unzeschléissen. Mir wäerten elo nach eng Kéier dohinnergoe fir ze kucken: Wéi kréie mer dann de Reseau aus Frankräich och mat op Lëtzebuerg gezunn, fir dass mer dann aus Portugal, Spuenien, Frankräich den Hydrogène kënnen kréien, wa mer dee ganze Reseau an Europa hunn. Et ass elo, wou mer musse weiderfueren.

An dat heiten ass e ganz wichtige Schratt. Et ass och gesot ginn: Am Kader vun der Direktiv wäerte mer dat hei nach eng Kéier missen upassen, mee mir müssen elo weiderkommen, well mir sinn net grad déi Éischt an Europa, déi heirunner schaffen. Duerfir musse mer hei wierklech Gas ginn.

Zu deene verschiddene Froen, déi gestallt gi sinn. Mëtt Februar ass en Appel à projets gemaach ginn. Mir hunn nach kee Bilan, dee mer kënnen presentéieren. Mir wëssen, dass verschidde Projeten do sinn – Dir hutt verschiddener och genannt –, mee mir hunn nach kee Bilan. Mee ech wäert awer ganz gär an d'Kommission kommen, fir deen ze presentéieren, wann en do ass. D'Aarbechte vun der Taskforce si gefrot ginn, d'Strategie, déi am September 2021, mengen ech, presentéiert ginn ass, muss onbedéngt ugepasst ginn. Mir sinn amgaangen, déi unzepassen. Natierlech, an et ass och ugeschwat ginn: Et ass eng Technologie, et ass eng Energie, déi evoluéiert, déi evoluéiert am Positiven, souwuel an der Technologie wéi awer och an deene Froen, déi ee sech ronderëm d'Benotze vum Hydrogène ka stellen. Dofir musse mer och do eis Strategie natierlech upassen a mir wäerten dëst Joer och nach eis Strategie upassen.

Wéi geet et weider mat der Entwécklung vu Firmen? Do hunn ech net ganz verstanen: Geet et do ëm d'Firmen, déi Hydrogène produzéieren zu Lëtzebuerg oder déi et benotzen zu Lëtzebuerg?

Mme Joëlle Welfring (déi gréng) | Produzéieren.

M. Lex Delles, Ministre de l'Économie, des PME, de l'Énergie et du Tourisme | Produzéieren. Also, d'Produktioun vum Hydrogène, hat ech, mengen ech, gesot, an do si mer eis och eens, mécht just Sënn op Plazen, wou mer wierklech konstant en Iwwerschoss zu enger bëlleger Energie hunn. Do schwätze mer vun

Offshore. Dofir ass et och wichteg, dass Lëtzebuerg matmécht beim North Sea Alliance zum Beispill, wou mer wierklech do déi ganz Energie, den Iwwerschoss elektresch och kënnen an Hydrogène ëmwandelen, also iwwert den Electrolyseur Hydrogène produzéieren, fir deen dann och kënnen ze benotzen.

Eenzel Projeten zu Lëtzebuerg gëtt et, mee dat wäert ni – an ech weess net méi, wien et gesot huet – déi Plaz sinn, dass mer hei zu Lëtzebuerg enorm Quantitéiten un Hydrogène autark kënnen produzéieren, dee mer kënnen brauchen. Mir wäerten natierlech eng Produktioun hunn, mee déi wäert net duergoe fir déi gesamt Produktioun. Dat dat ass och déi Fro vun de Käschten.

D'Finanzéierung: Jo, mat der Hydrogènebank, do hunn d'Servicer vum Ministère Kontakt, mee et gëtt nach näischt Konkreetes do ze soen zu dësem Moment. Mir sinn awer do a Kontakt mat der Hydrogènebank.

Dann d'Hydrogènesleitungen, den Ausbau dovun, do sinn ech op déi europäesch Backbone ganz kuerz agaangen. Et gëtt awer och den HC Global, also fir och do wierklech ausserhalb vun Europa d'Produktioun vun Hydrogène kënnen ze hunn an déi dann op Lëtzebuerg ze bréngen. Et gëtt do Iwwerleeungen eebe grad a Länner, wou et méi Sënn mécht, den Hydrogène ze produzéieren, iwwer Offshore-Anlagen zum Beispill, oder, wéi ech gesot hunn, a Wüste mat Solarpannoen, wou mer also ganz vill Produktioun vun Elektresch kënnen hunn, déi mer do kënnen iwwer Electrolyseuren zu Hydrogène convertéieren, dee mer kënnen transportéieren. Mee och do si mer an de Kannerschong. Ech mengen, dass mer an deem gesamte Bild vum Deploiment vum Hydrogène an den éischte Schrëtt sinn. Mir si schonn e bësse méi wäit an de Schrëtt, mee et ass elo de Moment, wou mer mussen hei och déi Leitunge kënnen zu Lëtzebuerg leeën, dass mer do den Zuch net verpassen. Et ass eng Fro vun der Kompetitivitéit vu Lëtzebuerg, et ass eng Fro vun der Existenz vun eisen Entrepreneuren, dass mer och dorop kënnen zrëckgräifen.

Eng ganz grouss Entreprise, déi e ganz grouss Consommateur vu Gas hei zu Lëtzebuerg ass, huet hiren Héichuewe schonn esou ëmgebaut, dass se och kann Hydrogène mathuelen, wat och do e ganz grouss Schratt an den Ziler, déi mer am PNEC hunn, kéint sinn.

Eng lescht Saach just: Déi Fro, dass ech en Operateur scho genannt hätt ... Neen. Et gëtt zwar een, deen de Monopol bei anere Reseauen huet zu Lëtzebuerg, mee hei ass et awer net, dass ech einfach soen: „Hei, deen do, dee kritt dat.“ Et ass natierlech esou, dofir gëtt dat gemaach, wéi dat och am Text virgesinn ass. Wann et deen dann ass, ass et en. Mee ech kann net soen, wien et gëtt, well och d'Gesetz nach net do ass.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci. Dann nach Parole après ministre fir d'Madamm Welfring.

Mme Joëlle Welfring (déi gréng) | Jo, merci fir dës Ausféierung a fir d'Antworten. Dir hat virdru gesot, entweeder Hierstellung oder net, also net onbedéngt fir Leit oder Firmen, déi just herstellen, mee och Zouliwwerker vun der Hydrogèntechnologie. Ech mengen, d'Fro ass: Mir hunn hei zu Lëtzebuerg jo eng Rei Produzenten vun techneschen Aussenekipementen. Sinn do eventuell Méiglechkeeten, fir do vläicht d'Firmen dovun beneficiéieren ze loosse, dass een hei esou e klengen Ekosystem opbaut vun Zouliwwerker, déi hei kéinten dovun profitéieren? Gëtt et do iergendwéi eng Strategie oder Iwwerleeungen, fir dat zu Lëtzebuerg hei ze stäerken?

M. Lex Delles, Ministère de l'Économie, des PME, de l'Énergie et du Tourisme | Et gëtt am Moment

verschidde Projeten. Wéi gesot, mir sinn an den ... ech wëll net soen an de Kannerschong, mee et sinn elo schonn eng Rëtsch Entrepreneuren, déi bei mech kommen, déi zu Lëtzebuerg gären en Deploiment maache wëlle vun Hydrogène, wou se ganz oft mat Startuppen zesummeschaffen, sief et ... De grouss Problem bei der Produktioun vum Hydrogène ass, dass ech muss konstant eng Energie hunn. Wann ech muss un- an ausmaachen, da wierkt dat sech natierlech op d'Produktivitéit vu menger Anlag aus an dann ass de Käschtepunkt vun der Anlag par rapport zu der Produktioun, déi ech kann hannendrun hunn, net esou garantéiert. Dat heescht, mir kënnen am Moment e ganz deieren Hydrogène produzéieren, well mer just an de Picke géife fueren a mir kënnen net garantéieren, dann och hannendrun den Hydrogène ze benotzen.

Do gëtt et awer verschidden Technologien, Startuppen och, déi do ronderëm schaffen, fir eng Batterie drun ze koppelen. Ech weess, dass d'Batterien ëmmer erëm Theema hei sinn: Déi eng fannen se gutt, déi aner fannen se net gutt. Mir hu jo haut héieren, dass et effikass ass, soudass een da ka soen, dass am Fong den Hydrogène natierlech och als Batterie, als Pufferspeicher ka benotzt ginn.

Mir wëssen awer, dass mer Perten dobäi hunn. Mir wëssen och, dass mer dann am Fong just zu gewesene Momenter kënnen den Electrolyseur uwerfen, an zwar do, wou mer déi Picken an der Produktioun hunn, dat heescht e ganz hellen Dag mat ganz vill Wand. Dann hu mer héich Picken an der Produktioun hei zu Lëtzebuerg. An zu deene Stonne mécht et Sënn, bei den Negativtariffer och den Hydrogène ze produzéieren.

Wann ech awer elo kann eng Batterie dru koppelen, a wéi enger Form och ëmmer, ech déi kann u main Electrolyseur maachen, sou dass ech d'Picken huelen an ech kann nach virdrun an nach duerno produzéieren, da mécht et natierlech nach vill méi Sënn. An dat sinn alles Iwwerleeungen, déi am Moment lafe mat Entrepreneuren, déi deelweis och hei zu Lëtzebuerg sinn, déi och Stécker dofir kënnen liwweren. Mee de Marché ass nach ganz, ganz kleng, fir dat do wierklech an der Mass ze produzéieren. Also neen, et gëtt nach net eng Masseproduktioun hei zu Lëtzebuerg, mee jo, et gëtt Entrepreneuren, déi amgaange sinn, och dodrunner ze schaffen.

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci dem Energieminister Lex Delles. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8298. Den Text steet am Document parlementaire 8298⁴.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8298 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmme fänkt un. Fir d'éischt déi perséinlech Stëmmen. Da maache mer de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

An de Projet de loi ass eestëmmeg mat 60 Jo-Stëmmen uegholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach (par Mme Nancy Arendt épouse Kemp), Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies (par Mme Octavie Modert), Ricardo Marques, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Charles Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler (par Mme Stéphanie Weydert), Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM.

Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. Gérard Schockmel), Gusti Graas (par M. Guy Arendt), Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer (par Mme Barbara Agostino) et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz (par M. Georges Engel), Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidori ;

MM. Jeff Engelen, Dan Hardy, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic (par Mme Djuna Bernard), Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Mir kommen elo zur Motioun vum Här Franz Fayot iwwert den ...

(Interruption)

Da wëll ech nach froen: D'Dispens vum zweete Vote constitutionnel, freet d'Chamber déi?

(Assentiment)

Da soen ech Iech villmools Merci.

6. Motion de M. Franz Fayot relative au paquet Omnibus

(Motion déposée en séance publique n° 69 du 4 mars 2025 – à consulter au compte rendu n° 28/2023-2028 en page 23)

Mir kommen elo zur Motioun vum Här Franz Fayot iwwert den Omnibuspaquet. Et hu sech do ageschriwwen: den Här Laurent Mosar, den Här Tom Weidig an d'Madamm Sam Tanson. Här Fayot, Dir hutt d'Wuert als Auteur vun der Motioun.

Exposé

M. Franz Fayot (LSAP), auteur | Jo, merci, Här Président. Dës Motioun gouf de 4. März deposéiert, nodeem d'Europäesch Kommissioun de 26. Februar de Paquet Omnibus presentéiert huet. Zanterhier hunn den 10. März méi wéi 360 Organisatiounen aus der Zivilgesellschaft queesch duerch ganz Europa an den USA, och an anere Regione vun der Welt, aus 50 Länner, sech mobiliséiert, an dës Initiativ freet, dass de Conseil an d'Europaparlament dës Omnibus-Propositioun solle seriös iwwerschaffen.

Do sinn och eng 15 Lëtzeburger Organisatiounen dobäi, dont notament d'Initiative pour un devoir de vigilance. An och Betriber, wéi zum Beispill hei zu Lëtzebuerg Ferrero an och aner grouss Betriber, maachen en Appell, fir am Kader vun Omnibus déi Legislatiounen, déi mer adoptéiert haten, wéi den Devoir de vigilance, d'Liwwerkettegesetz, de Reporting vun de Betriber, de CBAM, d'Taxonomie am Kader vum Green Deal, net ze verwässeren. Insbesonnesch natierlech bei deene Betriber geet et ëm den Devoir de vigilance, well dat alles Betriber sinn, déi sech och schonn dorobber agestallt haten an och doranner ganz kloer e Facteur gesi vun hirer zukünftger laangfristeger Kompetitivitéit.

Ënnert dem Pretext vun der Kompetitivitéit a soi-disant mat engem Bléck op d'Simplificatioun ginn hei effektiv wichteg Texter wéi, wéi gesot, d'Liwwerkettegesetz, d'Direktiv iwwert d'Responsabilitéit vun de Betriber beschnidden an och reportéiert. D'Liwwerkettegesetz, Här President, gëtt esou wierklech carrement bal zu engem zahnlosen Tiger degradéiert.